

– сугестивність (лат. *uggestion* — навіюю) — здатність педагога впливати на емоційну сферу дитини. Для цього він повинен створити доброзичливу для самопочуття й настрою дітей емоційну атмосферу, позитивно впливати на дитину природністю своєї поведінки.

Література

1. Горшкова В.В. Педагогика становления субъекта. Программа для педвузов / В.В. Горшкова. - Л. :РГПУ, 1990.- 95 с.
2. Успенский П.Д. Психология возможного развития человека. Из архива самиздата / П.Д. Успенский ; пер. с англ. А. Ровнера. – М. : Политиздат, 1970. – 170 с.
3. Кухарев И.В. На пути к профессиональному совершенству / И.В. Кухарев. – М. : Педагогика, 1990.-159 с.
4. Караковский В.А. Воспитание гражданина / В.А. Караковский. – М. : Педагогика, 1987. – 144 с.
5. Шубинский В.С. Педагогика творчества учащегося / В.С. Шубинский. – М. : Педагогика, 1988.
6. Куликова Л.Н. Проблемы саморазвития личности / Л.Н. Куликова. – М. : Просвещение, 1997. -313с.
7. Батищев Г.С. Философская концепция человека и креативности в наследии С.Л. Рубинштейна / Г.С. Батищев // Вопросы философии. – 1989. – № 4. – С. 22-29.

Стаття надійшла до редакції 29.03.2010 р.

*О. Г. Байбуз, Н. Є. Сегеда
доктор техн. наук, професор;
викладач,*

Дніпропетровський НУ ім. О. Гончара

ПРОГРАМНА ПІДТРИМКА ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ СТУДЕНТІВ ЗА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНОЮ СХЕМОЮ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ З ДИСЦИПЛІНАМИ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ

В рамках кредитно-модульної системи організації учбового процесу студент має право сформувавши індивідуальний навчальний план на основі варіативних кредитних модулів програми підготовки за спеціальністю із врахуванням встановлених обмежень. Послідовність дисциплін обумовлена структурно-логічною схемою, яка визначає відношення між кредитними модулями. Результати роботи можуть бути корисними для спрощення процедури впровадження кредитно-модульної системи у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: кредитно-модульна система, структурно-логічна схема, індивідуальний навчальний план, дисципліни вільного вибору, програмна підтримка, інтерактивний вибір, візуальний режим.

В рамках кредитно-модульної системы организации учебного процесса студент имеет право сформировать индивидуальный учебный план на основе вариативных кредитных модулей программы подготовки по специальности с учетом установленных ограничений. Последовательность дисциплин обусловлена структурно-логической

схемой, которая определяет отношения предшествования между кредитными модулями. Результаты работы могут быть полезными для упрощения процедуры внедрения кредитно-модульной системы в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, структурно-логическая схема, индивидуальный учебный план, дисциплины свободного выбора, программная поддержка, интерактивный выбор, визуальный режим.

Within the framework of the credit-module system of organization of educational process a student has a right to form an individual curriculum on the basis of alternative credits program units of preparation on speciality taking into account the set limitations. The sequence of disciplines is largely conditioned by a structurally-logical scheme – document which determines the relations of prioritizing between the credits modules. Limitations on disciplines of free choice are programmatically controlled at forming of individual curricula of students that facilitates the choice of disciplines of alternative part. Programming product is good for simplification of procedure of introduction of the credit-module system in higher educational establishment.

Keywords: credit-module system, structurally-logical chart, individual curriculum, disciplines of free choice, software support, interactive choice, visual mode.

В Дніпропетровському національному університеті повсякчасно ставиться мета вдосконалення системи підготовки фахівців, впровадження у навчальний процес європейських норм і стандартів вищої освіти, інноваційних педагогічних технологій, виховання у студентської молоді національної свідомості, організація і проведення на рівні світових вимог наукових досліджень та впровадження їх результатів у навчальний процес. Однією з необхідних умов досягнення цієї мети є впровадження протягом останніх років кредитно-модульної системи (КМС) організації навчального процесу.

КМС має наступні **основні завдання:**

– адаптація ідей Європейської системи перезарахування кредитів (ЄСПК) до системи вищої освіти України для забезпечення мобільності студентів у процесі навчання та гнучкості підготовки фахівців, враховуючи швидкозмінні вимоги національного та міжнародного ринків праці;

– забезпечення можливості студентів навчатися за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми (ОПП), що сформована за вимогами замовників та побажаннями студента і сприяє його саморозвитку і відповідно підготовці до життя у вільному демократичному суспільстві;

– стимулювання учасників навчального процесу з метою досягнення високої якості вищої освіти;

– унормування порядку надання студентів можливості отримання професійних кваліфікацій відповідно до ринку праці [1].

Очевидно, що в такій ситуації виникає необхідність швидкої адаптації до змін у системі навчання. Це вимагає розробки і впровадження нових ІТ-технологій з метою спрощення процедури впровадження

кредитно-модульної системи, а також для автоматизації формування документів, необхідних для навчальної діяльності студента.

Основним нормативним документом, який визначає організацію навчального процесу, є навчальний план. Одним із перших завдань при переході до кредитно-модульної системи є створення індивідуальних навчальних планів (ІНП) для студентів. Студент, який вчиться в системі ЄСПК, зокрема, має право сформувавши індивідуальний навчальний план на основі варіативних кредитних модулів програми підготовки з урахуванням установлених обмежень. Послідовність дисциплін значною мірою обумовлена структурно-логічною схемою (СЛС) – це документ, який визначає відносини передування між кредитними модулями програми підготовки за напрямом. СЛС забезпечує можливість реалізації гнучкої індивідуальної траєкторії навчання окремим студентом за умови забезпечення необхідної послідовності вивчення навчальних дисциплін (кредитних модулів).

ІНП студента включає нормативні та вибіркові змістові модулі.

Нормативні змістові модулі необхідні для виконання вимог нормативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) за напрямом. Вибіркові змістові модулі забезпечують підготовку для виконання вимог варіативної частини ОКХ, у тому числі відповідність обсягу підготовки, передбаченому нормативним терміном навчання. Вони дають можливість здійснювати підготовку за спеціалізацією певної спеціальності та сприяють академічній мобільності і поглибленій підготовці в напрямках, визначених характером майбутньої діяльності. Цінність освіти спеціаліста сьогодні багато в чому залежить від того, наскільки знання, якими він володіє, вписуються в систему корпоративних знань, доповнюють і розвивають її, тому ефективність навчання знаходиться в прямій залежності від пошукової активності самого студента. Сукупність нормативних змістових модулів визначає обов'язкову складову індивідуального навчального плану студента.

Усі кредитні модулі мають бути розподілені:

- за циклами підготовки;
- за статусом (нормативні, вибіркові).

В структурно-логічній схемі має бути закладена природно-логічна послідовність у вигляді певних траєкторій засвоєння кредитних модулів, що передбачає передування кредитних модулів, володіння інструментарієм яких необхідно для розуміння всіх зв'язаних тем. Жорстка послідовність вивчення кредитних модулів (дисциплін) зазначається суцільними стрілками. Кредитні модулі з рекомендованою послідовністю зв'язуються пунктирними стрілками. Кредитні модулі, послідовність вивчення яких не визначено (може бути довільною), стрілками не зв'язані. Таким чином, за допомогою СЛС забезпечується утворення масивів освітніх траєкторій (індивідуальних навчальних планів), за якими можливе навчання студентів [1].

Розроблений програмний комплекс забезпечує графічне представлення індивідуального навчального плану певними фігурами, що відповідають статусу кредитного модуля, відображає у зручній формі встановлення зв'язків між дисциплінами, контролює їх логічну послідовність відповідно до СЛС програми підготовки за напрямом. Для СЛС напряму, яка представлена у традиційному для ДНУ форматі *.xls – файлу, відображення схеми побудовано на основі певних фігур, що відповідають Положенню про кредитно-модульну систему у ДНУ та формуються на робочому листі графічними фігурами – об'єктами колекції Shapes проекту VBA Excel (Рис. 1). Для такого формату схеми здійснюється автоматизований контроль її коректності, в першу чергу перевірка наявності всіх модулів нормативного циклу, на підставі державного стандарту освіти (ДСО) відповідного напряму підготовки [2].

Можливість формування самої СЛС у зручному для використання форматі є надзвичайно важливим етапом для функціонування програмного комплексу. Розроблено і реалізовано у візуальному програмному середовищі альтернативний формат для створення, зберігання та подальшого оновлення структурно-логічної схеми – орієнтований граф на основі матриці суміжності. Така структура надає можливість формування СЛС у зручному інтерактивному режимі: графічне представлення навчального плану напряму підготовки, встановлення зв'язків між дисциплінами, редагування, збереження та імпорт схеми з метою подальшого використання або модифікації [3]. В свою чергу переваги візуального середовища полегшують складання індивідуальних навчальних планів відповідно до СЛС освітньої програми, з урахуванням пріоритетів дисциплін за вибором. Алгоритмічним підґрунтям для розробки підсистеми формування індивідуального навчального плану, що відповідає СЛС освітньої програми напряму підготовки, є класична задача про наповнення рюкзака. Основні відмінності полягають в тому, що кількість набраних годин на вивчення дисциплін може бути більшим за необхідне, але не за яких умов не менше. Складність також виникає в тому, що деякі дисципліни пов'язані між собою, тобто деякі із елементів, які надаються для вивчення, не доступні без попереднього вивчення інших елементів. Для можливості порівняння зовсім різних за своїм змістом дисциплін введено таблицю переваг, яка формується в інтерактивному режимі для кожного із студентів індивідуально, зважаючи на побажання у навчанні самого студента. Кожній із дисциплін циклу вільного вибору надається ваговий коефіцієнт, завдяки якому, з урахуванням зв'язків між дисциплінами, формується індивідуальний план навчання студента [4].

Розроблений програмний комплекс дозволяє також проводити аналіз двох СЛС різних напрямів з метою допомогти у виборі другої вищої освіти з максимальною можливістю перезарахування (перезаліку) кредитних модулів. Друга вища освіта – це не тільки другий диплом, але якісно новий

рівень особистості. Строк навчання за планом другої вищої освіти значно менше ніж за планом першої освіти – навчання триває від двох до трьох років. Причому прискорення навчання досягається не за рахунок скорочення програми, а за рахунок перезарахування частини дисциплін (насамперед загальноосвітніх), застосування методів навчання, що припускають більший обсяг самостійної роботи, впровадження нових технологій.

Література

1. Положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу (друга редакція). – Дніпропетровськ, ДНУ, 2006. – 33 с.
2. Сегеда Н.Є. Програмна підтримка вибору варіативної частини при формуванні індивідуальних планів навчання за напрямом підготовки Н.Є. Сегеда // Мат-ли 7 міжн. наук.-прак. конф. «Математичне та програмне забезпечення інтелектуальних систем (MPZIS-2009)», 25-27 лист. 2009 р. – Дніпропетровськ. – С. 146-148.
3. Сегеда Н.Є. Автоматизація формування індивідуальних планів навчання екстернів відповідно до структурно-логічної схеми програми підготовки : тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції “Математичне та програмне забезпечення інтелектуальних систем” / Н.Є. Сегеда, А.О. Кравчук. – Д., ДНУ, 2007. – С. 169–170.
4. Сегеда Н.Є. Програмне забезпечення формування та аналізу індивідуальних планів навчання за напрямом підготовки / Н.Є. Сегеда, А.О. Кравчук // Мат-ли I Всеукр. наук.-прак. конф. «Комп'ютери в електроніці: наукові дослідження та навчальний процес». – Львів-Чинадієво, 2009, 17-20 вересня 2009 р. – С. 92-93.

Стаття надійшла до редакції 24.03.2010 р.

М. С. Нікіфорова

викладач каф. психології та педагогічних технологій,

Криворізький ДПУ

ПСИХОДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ У ХОДІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ»

У статті розкрито теоретичні, методологічні та практичні аспекти створення психодидактичних умов формування професійної ідентичності у студентів-психологів у ході вивчення навчальної дисципліни «Історія психології».

Ключові слова: професійна ідентичність, рефлексія, наукова рефлексія, психодидактичні умови, розвивальний діалог.

В статье рассматриваются теоретические, методологические и практические аспекты создания психодидактических условий формирования профессиональной идентичности у студентов-психологов в процессе изучения учебной дисциплины «История психологии».

Ключевые слова: профессиональная идентичность, рефлексия, научная рефлексия, психодидактические условия, развивающий диалог.